

Underhållsskolan *Del 1* HUSGRUNDENS ABC

Nu är det dags att se över husets grund – har det uppstått några frostsador, kommer det in fukt? Så här gör du! TEXT & FOTO: TORE TOBIASSON

10 SAKER ATT GÖRA

1. Kolla väggar inomhus

Titta efter färgförändringar längst ner på väggarna, det är ett tecken på fukt.

2. Använd näsan

I inredda källarutrymmen, lukta i golvvinklar! Luktar det illa (unket) kan det vara ett tecken på fuktssador i anslutande golv och vägg.

3. Håll ventilerna öppna

i källarens ytterväggar. Eldas det i skorsten så ska självdrag fungera.

4. Inspektera källarväggen

Släpper putsen på insidan, så tränger fukt in. Kontrollera dränering samt stuprör.

5. Se till dräneringen

Fuktproblem kan bero på att dräneringen inte fungerar. En rätt utförd dränering säkerställer att vatten inte rinner in i kryppgrunden eller källaren.

6. Rensa stuprören

Rensa bort löven i stuprörens rengaller, annars finns risk för att regnvatten till slut skvätter ner ytterväggen.

7. Ingen rabatt här!

Undvik att plantera växter intill grunden. När man vattnar tillförs grunden fukt, och planteringsjord binder fukt.

8. Se upp med sprickor

Sprickor i husgrunden ska tätas. Vatten kan orsaka frostsprängning och fuktssador. Sprickor i källargolvet gör att radongas kan ta sig in.

9. Undersök kryppgrunden

Kryp in – luktar det obehagligt eller inte? Städa undan byggrester och annat organiskt material.

10. Minst 20 cm grund

Helst ska det vara 20 cm mellan mark och fasad. Regn stänker upp och kan få fasadens ändträ att börja ruttna (om det inte är noga målat i ändarna).

HÄR LÄR DU DIG ATT SKÖTA OM

DITT HUS – vår nya serie Underhållsskolan innehåller oundgängliga tips för alla villaägare! Du får säsongaktuella råd om allt från att måla om fasad och fönster till att sköta om taket.

De vanliga typerna av husgrunder i Sverige är betongplatta på mark, källare och kryppgrunder av olika slag. Ingen av konstruktionerna är helt riskfri utan alla kan drabbas av problem som fukt och mögel. Fuktssador kan bland annat uppstå för att husgrunden är isolerad på ett felaktigt sätt, för att björkrötter växt in i dräneringsrören eller för att villaägaren har

inrett källaren. För även om en husgrund ser enkel ut så krävs det ofta en hel vetenskap för att allt ska bli rätt.

Nutidens grund isoleras smart

Dagens hus som byggs på betongplattor ska i princip inte drabbas av några problem i framtiden. Idag isolerar byggarna plattorna under betongen och stoppar på så vis fuktvandringen »

TORPARGRUND MED KATTGLUGG
En variant av kryppgrund är den gamla torpargrunden, med så kallade kattgluggar.

OM FÄRGEN SLÄPPER på källarväggen, är det ett säkert tecken på att fukt har trängt in. Då kan du behöva åtgärda husets dränering.

från marken upp till trästommen. Har bara plattan torkat ut – vilket tar olika lång tid beroende på faktorer som betongkvalitet och årstid – är konstruktionen säker. Men fram till mitten av 80-talet var det vanligt att husbyggarna istället isolerade betonggolvet ovanifrån, berättar Stefan Edin, byggnadstekniker på Villaägarnas Riksförbund. Det har lett till många fuktskadade hus eftersom betongplattan har transporterat upp fukten från marken till trästommen.

Sommar = riskperiod för kryppgrund

Den traditionella kryppgrunden är alltid en riskkonstruktion. Normalt fungerar den på följande vis: under vintern håller torr vinterluft kryppgrundsklimatet torrt samtidigt som marken kyls ner. Problemet uppstår under sommarhalvåret. Den varma och fuktiga luften

strömmar in i det nerkylda utrymmet genom kattgluggarna och höjer fukthalten. Det är mycket fukt i sommarluften – tänk på hur blöt gräsmattan är en tidig sommarmorgon.

– Den som har problem med sin kryppgrund kan till exempel installera en kryppgrundsavfuktare eller isolera marken, gärna med ett tillskott av värme, typ Trygghetsvakten, säger Stefan Edin.

Varför möglade inte de gamla torpen bort?

– Många saker har förändrats mellan torpens torpargund och dagens traditionellt uteluftsventilerade kryppgrunder, förändringar som gjort konstruktionen känsligare. Förr stängde torparna exempelvis till kattgluggarna vintertid för att de inte skulle få golvdrag samtidigt som de inte hade någon isolering i golvbjälklaget att tala om, utan värmen från stuga och murstock spred sig ner till grunden. Det gjorde att torpargrunden höll sig varmare än dagens kryppgrunder och risken för fuktskador var mindre, säger Thorbjörn Gustavsson, byggnadsingenjör på SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.

Undvik att inreda källaren

Källaren är en utmärkt husgrund så länge den förblir källare. Men undvik i det längsta att inreda den, menar Stefan Edin. Byggs ett tonårsrum i källaren där man isolerar och gipsar på träreglar räcker ofta inte ens den bästa av dräneringar. Thorbjörn Gustavsson konstaterar att med fuktökänsliga material som till exempel klinker på betonggolvet och med en diffusionsöppen färg på källarväggarna så undviks oftast fuktproblemen. ♦

⊕ Läs mer på: www.villaagaren.se: Kryppgrund & torpargrund (www.villaagarna.se/pls/portal/docs/1/726499.PDF). www.sp.se: lista på olika skador samt åtgärder (www.sp.se/sv/index/services/moist/damage/Sidor/default.aspx)

3 TYPER – VILKEN GRUND HAR DITT HUS?

KRYPPGRUND

Faror: Kryppgrund är en riskkonstruktion.

Sommarluften tillför ibland fukt istället för att "ventilera" bort fukt under huset.

Underhåll: Plocka bort allt organiskt material i kryppgrunden. Använd inte utrymmet för att förvara överblivet material från altanbygget. Åtgärda skador direkt.

Varningssignal: Använd näsan. Lukta i golvvinklar inomhus och i kryppgrunden. Luktar det elakt eller mögel kan det bero på fuktskador i kryppgrunden.

Åtgärder: Får avgöras från fall till fall. Men har det gått riktigt långt räcker det inte med att ta bort det som är synligt skadat. Porösa material som isolering och golvspånskiva kan behöva bytas ut.

PLATTA PÅ MARK

Faror: Dagens betongplatta på mark med underliggande isolering är generellt sett ett bra grundläggningssätt. En fara är dock om man har för bråttom och reser huset innan betongen torkat ut. Från 60-talet fram till mitten av 80-talet göts många felkonstruerade plattor på mark. Dessa suger med hjälp av kapillärkrafterna upp markfukten som sedan förs in i byggnadsstrukturen – om inte dräneringen håller området torrt. Fukt i form av vattenånga (diffusion) från fuktig jordluft förvärrar ytterligare problemet.

Varningssignal: Elak lukt, svampiga golv, färgförändringar på nedre delen av väggarna inomhus och plastmattor som bubblar sig.

Underhåll/åtgärder: Se till att dräneringen

fungerar och att regnvattnet leds bort i dagvattenrören. För att förhindra elak lukt läggs som regel också undertrycksventilerade golvkonstruktioner in.

KÄLLARE

Faror: Husägaren vill utnyttja källarutrymmet och bygger en gillestuga. Risken är stor att fukten med tiden når konstruktionen via källargolv och källarvägg.

Varningssignal: Färg och puts släpper från innerväggen och det luktar elakt.

Underhåll/åtgärder: Undvik att bygga sociala utrymmen i källaren. Om man ändå gör det ska källarväggen och källargolvet vara isolerade från utsidan och inomhusytorna ska inte bekläs med fukt känsliga material.

I NÄSTA NUMMER: Dags att måla om fasaden – allt du behöver veta!